

Гавілей О.О.

учитель зарубіжної літератури;

Чорна Є.М.

*учитель української мови та літератури,
Олексієво-Дружківська спеціальна школа № 13
Донецької обласної ради*

ВИКОРИСТАННЯ ЛОЦІЙ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Ключовими для розвитку української школи загалом і літературної освіти зокрема є ідеї діяльнісного, особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів. Це зумовлено потребою відповісти на виклики сьогодення, коли неможливо навчити здобувачів освіти «всьому на все життя» і найважливішим умінням стає здатність та готовність діяти залежно від поставлених завдань і вчитися протягом усього життя.

Проблема формування ключових компетентностей на уроках літератури через сучасні методи навчання продовжує залишатися актуальною. Ще недавно кінцевою метою освіти будь-якого навчального закладу був випускник, який оволодів знаннями в межах програми, навчальними навичками. В останні роки інформація править світом. Її стає все більше і більше, а розуміють і запам'ятовують школярі все гірше і гірше. Збільшується обсяг інформації, який необхідний людині для успішної професійної діяльності. У зв'язку з цим учитель повинен вводити в практику такі форми навчання, які дозволяють «розбудити» сплячу в кожного здобувача освіти жагу пізнання. Сьогодні учень повинен уміти самостійно здобувати знання; застосовувати їх на практиці для вирішення різноманітних проблем; працювати з різною інформацією, аналізувати, узагальнювати; самостійно критично мислити, шукати раціональні шляхи у вирішенні проблем [1, с. 95]. Задача педагогів – зберегти індивідуальність кожного здобувача освіти. Навчити його мислити креативно, розвивати творчу уяву, залучити учнів до активної творчої діяльності, де учасники процесу навчання взаємодіють один з одним і набувають ключових компетентностей.

Як досягти всього цього на уроках літератури? Адже саме урок – головне поле діяльності для педагога. Допомогти вчителям-словесникам може сучасна авторська технологія О. Белозьорової «Лоція».

У буквальному розумінні слово «лоція» у перекладі з голландської – «вести корабель». Це посібник для плавання, який дає певний опис морів, річок, узбереж тощо [2, с. 138]. Якщо розглядати це поняття через призму педагогіки, то під лоцією розуміють інтелект-карту, з'єднану з теорією концепту. Таким чином, можна провести аналогію: лоцман з лоцією – це здобувач освіти з картою-путівником.

Завдяки візуалізації процесів мислення, використання лоцій на уроках літератури дозволяє:

- розвивати креативність здобувачів освіти;
- формувати комунікативну компетентність у процесі групової діяльності по складанню лоцій;
- прискорювати процес навчання;
- формувати організаційно-діяльнісні уміння;
- навчити учнів вирішувати проблеми.

При складанні лоцій з літератури треба враховувати наступне:

- лоції створюються на окремий літературний твір або на окремого літературного героя;
- лоція – це інструмент пізнання, аналізу, критичного мислення, зіставлення у внутрішній світ літературного героя, із мотивацією його вчинків, встановленням причинно-наслідкових зв'язків; із вектором сучасності та актуальності проблеми;
- не повинно бути ніякого диктату, авторитарності, вона передбачає альтернативні варіанти щодо оцінок образів, подій;
- логічна зчіпка в лоції – вертикальна: складати її треба зверху вниз (так і працювати з нею на уроці);
- мінімум цитат із тексту;
- лоція повинна бути логічно завершеною;
- унизу лоції доцільно розміщувати оціночні судження;
- у лоції прерогатива думки, а не спогадів; логіка не виключає емоції.

Даний підхід до розуміння змісту тексту можна використовувати при підготовці до написання творів, до розуміння характеру літературного героя. Складання та використання лоцій за прочитаним твором потребує від здобувача освіти вдумливого читання тексту, а необхідність демонстрації власного розуміння змісту мотивує до зв'язного висловлювання [3, с. 21]. Таким чином, лоції дозволяють ефективно працювати з інформацією на уроках літератури, сприяють розумінню унів змісту тексту, формуванню власної позиції.

Використання лоцій на уроках літератури пропонується трьома шляхами:

1. Готові лоції. Такі лоції доцільно використовувати у середній ланці (5-6 класи). Школярі отримують уже готові лоції, за якими аналізують твір або літературного героя. Такий вид діяльності передбачає роботу в групах, парах або колективне обговорення.

2. Виготовлення лоцій. Використовується у старшій школі, де здобувачі освіти самостійно працюють над їх виготовленням. Тут передбачена обов'язкова презентація власних або колективних лоцій, їх обговорення.

3. Лоція – план-конспект учителя. Учитель може використовувати їх як власний конспект уроку. Тобто назва лоції – це тема уроку, усі

етапи уроку розміщені за правилом складання лоції, але обов'язково прописується мета уроку (предметні та ключові компетентності). Таке використання лоцій дозволяє вчителю візуалізувати свій урок, зробити його більш творчим і нестандартним.

Технологія «Лоція» є дієвим інструментом для вчителя-словесника нової сучасної школи, яке здатне «розбудити жагу пізнання» у своїх учнів.

Список використаних джерел:

1. Єлісеєва С. Про сучасні підходи до організації навчання на уроках української мови й літератури. – Ч. 1. Інтерактивний урок – особливий тип уроку / С. Єлісеєва // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях та колегіумах. – 2011. – С. 92–98.
2. Тлумачний словник української мови з граматичними додатками і прикладами сталих виразів / Укладач Тетяна Ковальова. – Х.: Фоліо, 2018. – С. 138.
3. Шуляр В. Візуальна компетентність у системі літературної освіти: від компендіуму понять до виваженої методики формування / В. Шуляр // Дивослово (Українська мова й література в навчальних закладах). – 2009. – № 5. – С. 20–22.

Гузенко З.О.

учитель математики,

Велетенська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ПОХІДНА ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ» В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

У часи високого рівня цифрової освіченості, в час коли сучасні учні хочуть навчатися швидко та мобільно доречно та навіть потрібно об'єднувати онлайн-освіту та традиційну. Гармонічне поєднання цих форм утворює змішане навчання.

Змішане навчання (blended learning) – це формальна структурована та логічна навчальна програма, у якій: